

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กำลังคน เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การปรับปรุงส่งเสริมกำลังคนทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพนับเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ ในประเทศที่กำลังพัฒนาจึงได้มีการ เน้นและส่งเสริมการพัฒนาบุคคลเพื่อให้ได้ปริมาณที่พอเพียงมีคุณภาพที่ดี และให้สามารถรับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่ได้ดียิ่งที่สุดในด้านปริมาณได้มุ่งความสำคัญไปที่ให้มีการผลิตกำลังคนในสาขาต่าง ๆ ให้เพียงพอกับความต้องการมีสุขภาพแคลนหรือเกินความต้องการ ส่วนในด้านคุณภาพก็พยายามผลิตกำลังคนที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบได้อย่างดีที่สุด

กำลังคนที่มีคุณภาพเป็นที่ต้องการของทุก ๆ หน่วยงานดังกล่าว การใช้บุคคลที่มีอยู่แล้วอย่างมีประสิทธิภาพโดยให้ได้ผลงานที่มีทั้งปริมาณและคุณภาพสูงสุดจึงเป็นเรื่องของการบริหารบุคคล

วิเชียร ทวีลาภ ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับงานบริหารบุคคลไว้ว่า "งานบริหารต้องเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบใหญ่ 2 ประการ คือ คน (people) และผลผลิต (product) ฉะนั้น การบริหารงานที่ดีจึงควรมีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์..."¹

นอกจากนี้วิเชียร ทวีลาภ ยังได้กล่าวอีกว่า

ในองค์การพยาบาล ผลผลิตของการบริหารแตกต่างไปจากองค์การอื่น ๆ ผลผลิตของการบริหารการพยาบาล คือ ประสิทธิภาพของการพยาบาลผู้ป่วย

¹วิเชียร ทวีลาภ, "การบริหารและการนิเทศงาน," เอกสารประกอบการประชุม Workshop เรื่องวิธีนิเทศการพยาบาล ณ วิทยาลัยพยาบาล สภากาชาดไทย ระหว่างวันที่ 2-4 ธันวาคม พ.ศ. 2517, หน้า 4.

ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์อันสำคัญของฝ่ายบริการพยาบาล ผลผลิตของการบริหารการพยาบาลเกี่ยวข้องกับความรู้สึกและภาวะของผู้ป่วยซึ่งไม่อาจวัดได้แน่นอนเช่น ผลผลิตในรูปของวัตถุ ข้อแตกต่างในลักษณะของผลผลิตนี้เองทำให้การบริหารการพยาบาลมีภาวะยุ่งยากซับซ้อนมากกว่าการบริหารงานในองค์การอื่น ๆ เพราะวาทังการปฏิบัติงานและผลงานเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งยากต่อการวางหลักเกณฑ์ และการประเมินผลให้แน่นอนได้²

✓ การทำงานของฝ่ายบริการพยาบาลจะดำเนินไปด้วยดีนั้นขึ้นอยู่กับการจัดระบบคุณภาพของการบริการพยาบาลและการควบคุมบุคคลให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารการพยาบาลเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้โดยตรง

Whitaker ได้กล่าวถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาลไว้ว่า "ความรับผิดชอบของพยาบาลได้แก่ การให้ความปลอดภัยแก่ชีวิตผู้ป่วย การบรรเทาความเจ็บป่วย ทุกข์ยากของผู้ป่วย และการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วย"³ ความรับผิดชอบนี้พยาบาลจะต้องดูแลรับผิดชอบผู้ป่วยทั้งทางกาย อารมณ์ และสติปัญญาของผู้ป่วย โดยพยาบาลจะต้องศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการของผู้ป่วยแต่ละคน หาทางช่วยเหลือให้เหมาะสมกับความต้องการนั้น ๆ ด้วยการบริการพยาบาลที่ถูกต้องตามหลักวิชาเพื่อช่วยให้อาการของโรคหายคืนสู่สภาพปกติ

บทบาทและหน้าที่ของพยาบาลในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงและขยายขอบเขตความรับผิดชอบอย่างมากมายซึ่ง เป็นผลเนื่องมาจากความต้องการและความเปลี่ยนแปลงทางสังคม อาจกล่าวได้ว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน

² วิเชียร ทวีลาภ, เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

³ Judith G. Whitaker, "The Changing Role of the Professional Nurses in the Hospital," American Journal of Nursing, LXII (February, 1962), 65.

ความสุขภาพและอนามัยของประชาชนและการบริการพยาบาล ดังจะเห็นได้ว่าลักษณะงาน การพยาบาลในปัจจุบันได้ขยายขอบเขตรอบคลุมไปถึงการสอน แนะนำ ให้สูชศึกษา การ ป้องกันโรค ตลอดจนการส่งเสริมสุขภาพของประชาชน และการช่วยฟื้นฟูสมรรถภาพทั้ง ทางร่างกายและจิตใจด้วย

จึงอาจกล่าวได้ว่าบทบาทของพยาบาลในปัจจุบันได้ขยายกว้างขวางออกไปให้ รั้งกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เคื่อนเพ็ญ ซาคิกานนท์ ได้กล่าวไว้ในหนังสือ "ประมวล การประชุมพยาบาลแห่งชาติครั้งที่ 4" ข้อความตอนหนึ่งกล่าวว่า

...ปัจจุบันบทบาทของพยาบาลได้เปลี่ยนแปลงให้เหมาะสม ต้องรับหน้าที่ และมีความรับผิดชอบหลายอย่าง เช่น ต้องจัดสถานที่ให้เหมาะกับผู้ป่วย- แต่ละคน ต้องดูแลให้ผู้ป่วยมีความสุข ต้องมีความรู้ในเรื่องโรค และ ความเป็นมาของโรค ต้องรู้จักใช้เครื่องมือใหม่ ๆ ต้องทำหน้าที่สอน สุขอนามัย และการป้องกันโรคใหญ่ผู้ป่วยและประชาชน และต้องทำหน้าที่ ในด้านการบริหารอีกด้วย...⁴

* ผู้บริหารพยาบาล คือ ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้นำในการบริหารและดำเนิน งานด้านการบริการพยาบาลในหอผู้ป่วย นับเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่ง ผู้บริหาร พยาบาลจะทำหน้าที่ช่วยเหลือหัวหน้าพยาบาลในการช่วยเหลือทีมงานบริการพยาบาลดำเนิน ไปได้ด้วยดี ผู้บริหารพยาบาลเป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้การพยาบาลมีประสิทธิภาพ บรรยากาศของการปฏิบัติงานขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารพยาบาลเป็นส่วนใหญ่

* งานในหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารพยาบาลมีมากมาย อาทิเช่น ความรับผิดชอบด้านการตรวจ ควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยบริการ

⁴ เคื่อนเพ็ญ ซาคิกานนท์, "บทบาทของพยาบาลในอนาคต," ในประมวลการ ประชุมพยาบาลแห่งชาติครั้งที่ 4:2515 ของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย (พระนคร: โรงพิมพ์แสงทองการพิมพ์, 2516), หน้า 76.

พยายามเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้คำแนะนำในด้านวิชาการ และให้ความช่วยเหลือในด้านการปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่พยาบาล วางแผนให้เจ้าหน้าที่พยาบาลประเมินผลการพยาบาลตามความต้องการของผู้ป่วย แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของการบริหารพยาบาลหรือเสนอแนะแนวทางแก้ไขปรับปรุงงาน จัดอัตรากำลังคนที่มีความสามารถมาปฏิบัติกรพยาบาลให้เพียงพอ รวมมือประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบริการผู้ป่วย ควบคุมบังคับบัญชาเจ้าหน้าที่พยาบาล รายงานผลการปฏิบัติและข้อซักของต่อผู้บริหารการพยาบาล นอกจากจะรับผิดชอบด้านการบริหารบุคลากร คานธการ และด้านการพยาบาลแล้ว ผู้บริหารการพยาบาลยังมีส่วนร่วมในด้านการศึกษาของเจ้าหน้าที่พยาบาล นักศึกษาพยาบาล ตลอดจนนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล และพนักงานผู้ช่วยพยาบาล อีกด้วย

เนื่องจากขอบเขตและความรับผิดชอบของผู้บริหารการพยาบาลมีกว้างขวางและแตกต่างกันไปในแต่ละสถาบัน ผู้วิจัยได้ประมวลคำจำกัดความของคำว่า "การนิเทศ" และ "การนิเทศการพยาบาล" ดังต่อไปนี้

A1 กล่าวว่า "การนิเทศ หรือ supervision คือ การตรวจตรา (inspection or checking) ผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในบังคับบัญชา เพื่อให้เกิดความแน่ใจว่า งานนั้นได้ทำสำเร็จเรียบร้อยแล้ว"⁵

ตามพจนานุกรมของ Webster ได้ให้ความหมายไว้ว่า "การนิเทศ" หมายถึง การกระทำ การแนะแนวทาง การตรวจตรา และการมองเห็นโดยรอบ"⁶

⁵Nash A1, "Hospital Values, Conflicts and Supervisory Practices," Personnel Journal, (December, 1973), 1058.

⁶Philp Babcock Gove (ed.), Webster's Third New International Dictionary of the English Language (Mass : G & C Merriam Co., 1967), p.2296.

เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในแนวความคิดของการศึกษา และการบริหารงานจากระบบการใช้อำนาจมาสู่ระบบประชาธิปไตย ทำให้แนวความคิดของการนี้เทศต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

Beach ให้ความเห็นว่า

การนี้เทศ คือ หน้าที่ในการนำ ประสานงาน และสั่งการให้บุคลากรปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ผู้มีหน้าที่นี้เทศงานหรือผู้บริหารจะต้องนำทางให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาทำงานให้ไต่ผล ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพภายในเวลาที่ต้องการ และจะต้องคอยดูแลบุคลากร มีอุปกรณ์หรือทุกสิ่งทุกอย่างที่จำเป็นในการปฏิบัติงานจนกระทั่งทำงานสำเร็จโดยมีอุปสรรคน้อยที่สุด และมีความร่วมมือในการทำงานดีที่สุดในที่สุด?

Dunn และ Stephens กล่าววว่า

การนี้เทศ คือ การสั่งการและประสานงานให้บุคลากรปฏิบัติการเพื่อให้ได้ผลงานตามเป้าหมายที่ผู้บริหารระดับสูงขึ้นไปกำหนดไว้ ผู้นี้เทศหรือผู้บริหารต้องทำงานร่วมกับบุคลากร วางแผน จัดระเบียบงานให้เหมาะสมก่อนการลงมือทำงาน ทั้งนี้เพื่อให้ผลงานมีคุณภาพและปริมาณตามที่ต้องการ ในการนี้ผู้นี้เทศหรือผู้บริหารจำเป็นจะต้องมีความเป็นผู้นำ และรู้จักใช้วิธีการของผู้นำที่เหมาะสม⁸

Gibson และ Hunt ให้ความเห็นว่า

การนี้เทศ คือ การรับผิดชอบดูแลให้บุคลากรปฏิบัติงานตามหน้าที่ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้น ๆ เพื่อให้ได้ผลงานตามมาตรฐานที่ต้องการ ผู้นี้เทศงานหรือผู้บริหารจะต้องทำทุกอย่างที่เหมาะสม เพื่อปรับปรุงคุณภาพของบุคลากรให้บังคับบัญชา และจะต้องเป็นผู้วินิจฉัยช่วยวางแผนใดมาตรฐานที่กำหนด

⁷Dale S. Beach, Personnel : The Management of People at Work (New York : The Macmillan Co., 1971), p. 526.

⁸J. D. Dunn and E. C. Stephens, Management of Personnel (New York: McGraw-Hill Book Co., 1972), p. 234.

ไว้แล้วหรือไม่⁹

ส่วนความหมายของคำว่า "การนิเทศการพยาบาล" นั้น มีผู้ให้คำจำกัดความพอประมวลได้ดังนี้

Brookbank ได้ให้คำนิยามว่า "การนิเทศการพยาบาล" เป็นงานการพัฒนาบุคลากร ซึ่งเป็นรูปหนึ่งของการดูแลเอาใจใส่เพื่อนมนุษย์ มีการให้รางวัลแก่ผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่
 10

Kron ให้ความหมายว่า "การนิเทศการพยาบาล เป็นกระบวนการในการทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่พยาบาล การนิเทศเป็นเสมือนการให้คำแนะนำ แนะนำ และเป็นเครื่องมือในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ"¹¹

Matheson ได้ให้คำจำกัดความว่า

การนิเทศการพยาบาล ไม่ใช่เป็นการตรวจตรา แต่เป็นการทำงานร่วมกันอย่างเข้มแข็ง บุคลากรมีส่วนร่วมในงานเพื่อวัตถุประสงค์อันเดียวกัน กระบวนการเหล่านี้เป็นความสามารถของผู้นิเทศ ผู้นิเทศการพยาบาลจะต้องใช้ความสามารถในการนิเทศโดยการนำเอาความรู้อและความเข้าใจในเรื่องพฤติกรรมของมนุษย์ สถานภาพทางสังคม ตลอดจนหน้าที่ของพยาบาล นโยบาย กระบวนการ และการจัดรูปการบริหารโรงพยาบาลมาใช้¹²

⁹R.O.Gibson and H.C.Hunt, The School Personnel Administrator (Boston : Houghton, Mifflin Co., 1965), p.240.

¹⁰C.R.Brookbank, "The Nurse as Supervisor," The Canadian Nurse, LX (June, 1964), 554-555.

¹¹Thora Kron, Nursing Team Leadership (Philadelphia : W.B. Saunders Co., 1971), p.53.

¹²Evelyn Matheson, "Supervision in Nursing," International Nursing Review, VIII (November-December, 1961), 54.

Mooth และ Ritvo ให้นิยามว่า "การนิเทศ ไม่ใช่ตำแหน่ง หรืองาน แต่
เน้นที่กระบวนการที่ไม่หยุดนิ่ง หรือเป็นกระบวนการที่ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
(Dynamic process) ซึ่งผู้นิเทศการพยาบาลจะคอยให้กำลังใจและเข้าร่วมในการ
พัฒนาตนเองของผู้รับการนิเทศ"¹³

Perrodin ได้ให้คำจำกัดความของการนิเทศการพยาบาลว่า "คือวิธีการบริการ
ที่จะปรับปรุงการพยาบาลผู้ป่วย โดยการส่งเสริม เร่งเร้า อุดหนุนการเจริญงอกงามและ
การอำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่"¹⁴

จากคำจำกัดความต่าง ๆ ดังกล่าว พอที่จะสรุปถึงความหมายของการนิเทศการ
พยาบาลได้เป็น 2 ประการ คือ ในความหมายที่แคบ การนิเทศการพยาบาล หมายความว่า
ถึง ความรับผิดชอบต่องานและบุคลากรที่อยู่ในความดูแล ส่วนในความหมายที่กว้างนั้น การ
นิเทศการพยาบาลเป็นกระบวนการที่ไม่หยุดนิ่งหรือเป็นกระบวนการในการทำงานร่วมกันในสถาบัน
ที่ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ กระบวนการนี้ต้องอาศัยความรู้ทางด้านพฤติกรรม
ศาสตร์ หลักการ เรียนการสอน ทฤษฎีทางการบริหาร การควบคุมตรวจตรางาน ซึ่งต้อง
เกี่ยวข้องกับการประเมินผลงาน การสอน แนะนำงาน และมีการจูงใจให้ผู้นิเทศมีคัมภีร์
ได้พัฒนาความสามารถของตน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการนิเทศการพยาบาล คือ การ
ให้การพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ

ดังนั้นทักษะในการนิเทศการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพย่อมต้องอาศัยความรู้ทางด้าน
การพยาบาลและความรู้ทางด้านงานบริหาร ผู้นิเทศการพยาบาลที่ดี จึงควรมีคุณสมบัติเป็น
ผู้บริหารหรือหัวหน้างานที่ดีและเป็นพยาบาลที่ดีด้วย

¹³Adelma E.Mooth and Mirian M. Ritvo, Developing the Supervisory Skills of the Nurse (New York : The Macmillan Co.,1966), p.10.

¹⁴Cecilia M.Perrodin, Supervision of Nursing Service Personnel (3 rd printing, New York : Macmillan Co.,1964),p.1.

ปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศการพยาบาลในประเทศไทยปัจจุบัน

ปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศการพยาบาลในโรงพยาบาลทั่วไปมีหลายประการได้แก่

1. เกี่ยวกับปริมาณงานในความรับผิดชอบ จะพบว่างานในหน้าที่รับผิดชอบของผู้นิเทศการพยาบาลมีมากเกินไป ผู้นิเทศการพยาบาลคนเดียวกันต้องดูแลหลายตึก
2. เกี่ยวกับบุคลากร คุณภาพของเจ้าหน้าที่พยาบาลปฏิบัติงานไม่ได้มาตรฐาน จำนวนเจ้าหน้าที่พยาบาลไม่สอดคล้องกับจำนวนผู้ป่วย
3. เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้นิเทศการพยาบาล ผู้นิเทศการพยาบาลขาดความรู้ความถนัดการนิเทศการพยาบาล ผู้นิเทศการพยาบาลขาดความรู้ความชำนาญในการใช้เครื่องมือ ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัย และไม่มั่นใจในการสอนและการสาธิต และบางครั้งผู้นิเทศการพยาบาลมีอาวุโสน้อยกว่าผู้รับการนิเทศทำให้การวางตัวลำบาก
4. ความเข้าใจในบทบาทของแต่ละฝ่าย เช่น เจ้าหน้าที่พยาบาลยังไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของผู้นิเทศการพยาบาลที่แท้จริง ผู้รับการนิเทศมีความรู้สึกว่ผู้นิเทศการพยาบาลจับผิดตลอดเวลา
5. เรื่องอื่น ๆ เช่น ปัญหาต่าง ๆ อันเกิดจากสัมพันธภาพในการทำงานอันเกี่ยวเนื่องมาจากผู้ร่วมงาน การปกครองบังคับบัญชา นโยบายของหน่วยงานขาดความแน่นอน โครงสร้างของหน่วยงานไม่ชัดเจนและไม่มั่นคง รายได้ สวัสดิการ ความมั่นคงปลอดภัยและความก้าวหน้า

สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาที่ผู้นิเทศการพยาบาลประสบอยู่ตลอดเวลา ปัญหาเกิดขึ้นเพราะทั้งสองฝ่าย คือ ฝ่ายผู้บริหารกับผูปฏิบัติมีความต้องการแตกต่างกัน ฝ่ายผู้บริหารต้องการให้งานมีประสิทธิภาพ ฝ่ายปฏิบัติต้องการรายได้ ต้องการความก้าวหน้า ต้องการการทำงานที่ไม่หนักเกินไป ดังนั้นจึงทำให้เกิดมีความขัดแย้งขึ้น

ปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศการพยาบาลในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยในประเทศไทยปัจจุบัน

โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนอกจากจะใช้เป็นสถานที่ให้การรักษาพยาบาลแก่ผู้ป่วย
 ได้รับความทุกข์ทรมานจากการเจ็บป่วยเช่นเดียวกับโรงพยาบาลทั่วไปแล้ว ยังใช้เป็น
 ฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาแพทย์ และนักศึกษาพยาบาลอีกด้วย ปัญหาที่เกี่ยวกับนิเทศการ
 พยาบาลในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนอกจากจะมีปัญหา เช่นเดียวกับปัญหาของนิเทศการ
 พยาบาลในโรงพยาบาลทั่วไปแล้ว ยังมีปัญหาทางด้านการศึกษาที่เกี่ยวกับครูประจำชั้น
 นักศึกษาพยาบาล นักเรียนผู้ช่วยพยาบาล และบุคคลอื่นอีก เช่น

1. เรื่องเวลาที่จะให้การช่วยเหลือนักศึกษา ผู้นิเทศการพยาบาลไม่มีเวลา
 พอที่จะให้ความช่วยเหลือแนะนำด้านการพยาบาลขณะปฏิบัติงานแก่นักศึกษาพยาบาล และ
 นักเรียนผู้ช่วยพยาบาล เนื่องจากงานในหน้าที่ของผู้นิเทศการพยาบาลมีมากเกินไป

2. ความจำกัดในเรื่องงบประมาณ ความจำกัดในการจัดหาอุปกรณ์ตำรา
 เพื่อสนับสนุนด้านการศึกษาเพิ่มเติมของนักศึกษาในหอผู้ป่วย ทำให้การศึกษาค้นคว้าในหอ
 ผู้ป่วยมีไม่เต็มที่

3. ปัญหาเกี่ยวกับวุฒิ ประสบการณ์ ความรู้ทางด้านการพยาบาล ตลอดจนความรู้
 ทางด้านการบริหารงาน และการนิเทศงานของผู้นิเทศการพยาบาล สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้นิเทศ
 การพยาบาลเกิดความไม่คล่องตัวในการทำงานและทำให้เกิดปัญหาขึ้นได้

4. สัมพันธภาพระหว่างครูประจำชั้นกับผู้นิเทศการพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่พยาบาล
 ในหน่วยที่ตนรับผิดชอบไม่ดี

5. การรับนักศึกษาที่มีวุฒิสูงขึ้นกว่าเดิม ในโรงพยาบาลที่มีนักศึกษามาปฏิบัติงาน
 หรือโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย นักศึกษาส่วนมากมีพื้นฐานทางการศึกษาคือ จบ ม.ศ.5 และ
 เข้ามารับการศึกษาระดับปริญญาตรี แต่ผู้นิเทศการพยาบาลบางคนยังมีพื้นฐานทางการศึกษา
 คือจบชั้น ม.ศ.3 และมีวุฒิประกาศนียบัตรทางการพยาบาลเป็นอย่างต่ำ ทำให้ผู้นิเทศการ
 พยาบาลเกิดความไม่มั่นใจในการให้การนิเทศ

หน้าที่ความรับผิดชอบและปัญหาของผู้นิเทศการพยาบาลโดยย่อเท่าที่กล่าวมาแล้ว
 นี้ นับว่าเป็นภาระที่หนัก ผู้วิจัยจึงมีความคิดว่าน่าจะมีการศึกษาถึงบทบาทและความรับผิดชอบ
 ของผู้นิเทศการพยาบาล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเสนอแนะการวางขอบเขต กำหนด
 หน้าที่ของผู้นิเทศการพยาบาล เพื่อให้ได้มีการคัดเลือก แต่งตั้งผู้นิเทศการพยาบาลที่จะทำ
 งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเนื่องจากผู้วิจัยได้รับการศึกษาและปฏิบัติงานเกี่ยวกับการ
 นิเทศการพยาบาลแก่เจ้าหน้าที่พยาบาลและนักศึกษาพยาบาลบนหอผู้ป่วย (Clinical
 Instructor) ทั้งยังทำหน้าที่ติดต่อบริการงานกับทางฝ่ายบริการพยาบาลของ
 โรงพยาบาลในระดับหัวหน้าพยาบาล และผู้นิเทศการพยาบาลของโรงพยาบาล สิ่งเหล่านี้
 เป็นแรงจูงใจทำให้ผู้วิจัยใคร่จะศึกษาถึงบทบาทของผู้นิเทศการพยาบาลในโรงพยาบาลมหา
 วิทยาลัย การวิจัยนี้คาดว่าจะ เป็นประโยชน์ใช้เป็นข้อเสนอแนะในการพิจารณาคัด เลือกและ
 แต่งตั้งบุคคลเพื่อบริการผู้นิเทศการพยาบาลได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และทั้งผู้นิเทศการ
 พยาบาลและบุคลากรอื่นโดย เฉพาะพยาบาลประจำการจะได้เข้าใจปัญหาในปัจจุบัน ตลอดจน
 เข้าใจบทบาทซึ่งกันและกันได้อย่างดียิ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ คือ

1. เพื่อศึกษาถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้นิเทศการพยาบาลใน
 โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ตลอดจนสำรวจความคิดเห็น ปัญหาต่าง ๆ
 และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานนิเทศการพยาบาล
2. ใช้ผลของการวิจัยเป็นแนวทางสำหรับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและ
 ส่งเสริมงานการนิเทศการพยาบาลในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจน
 สำรวจหาหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้นิเทศการพยาบาล

ปัญหา

1. ผู้นิเทศการพยาบาลและพยาบาลประจำการของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครมีคุณลักษณะส่วนตัวโดยทั่วไปอย่างไร
2. ความคิดเห็นของผู้นิเทศการพยาบาลและพยาบาลประจำการตอบทบทวนผู้นิเทศการพยาบาลของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร มีความแตกต่างกันหรือไม่
3. ผู้นิเทศการพยาบาลและพยาบาลประจำการ มีความคิดเห็นตอบทบทวนผู้นิเทศการพยาบาลในด้านการบริหารบุคลากรและด้านธุรการ ด้านการพยาบาล และด้านการศึกษาอย่างไร

สมมติฐานในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ว่า

ความคิดเห็นของผู้นิเทศการพยาบาลและพยาบาลประจำการตอบทบทวนผู้นิเทศการพยาบาลของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้วางขอบเขตของการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเฉพาะการปฏิบัติงานตามหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้นิเทศการพยาบาลในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร เท่านั้น
2. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้นิเทศการพยาบาลและพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2518 จำนวน 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลรามาธิบดี และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย โดยมี

จำนวนผู้เฝ้าการพยาบาล 35 คน และพยาบาลประจำการจำนวน 175 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 210 คน

3. ทางด้านการสำรวจความคิดเห็นนั้น ได้กำหนดให้พยาบาลประจำการให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพงานที่ผู้เฝ้าการพยาบาลในหน่วยงานของตนปฏิบัติอยู่ ส่วนทางผู้เฝ้าการพยาบาลนั้นได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะงานที่ตนปฏิบัติอยู่ การสำรวจครั้งนี้ได้เปิดโอกาสให้พยาบาลประจำการและผู้เฝ้าการพยาบาลให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงงานด้านการเฝ้าการพยาบาล ตลอดจนหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เฝ้าการพยาบาลและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ด้วย

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์จากผลของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผู้เฝ้าการพยาบาลในโรงพยาบาลของมหาวิทยาลัย จะได้เข้าใจถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง และใช้ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เฝ้าการพยาบาลให้บังเกิดผลดียิ่งขึ้น
2. เป็นข้อเท็จจริงที่ชี้ให้เห็นปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานของผู้เฝ้าการพยาบาล
3. ผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารการพยาบาลในระดับผู้เฝ้าการพยาบาลที่จะใช้เป็นแนวทางพิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่พยาบาลประจำการและเจ้าหน้าที่พยาบาลอื่น ๆ เพื่อให้คุณภาพของการบริการด้านพยาบาลอยู่ในระดับสูง
4. ผู้เฝ้าการพยาบาลในโรงพยาบาลเอกชน จะได้ใช้การวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของตน
5. นักวิจัยและผู้สนใจเกี่ยวกับการเฝ้าการพยาบาล อาจจะใช้ผลของการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการศึกษาคนควาและวิจัยต่อไป

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยถือว่า

1. ลักษณะงานพยาบาลและงานนิเทศการพยาบาลของพยาบาลประจำการ และนิเทศการพยาบาลในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครดังกล่าว มีลักษณะคล้ายคลึงกันมาก
2. ข้อความแต่ละข้อของแบบสอบถามความคิดเห็นในภาคที่สองและภาคที่สาม มีความสำคัญเท่า ๆ กัน

ความจำกัดของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความปรารถนาที่จะทำการวิจัยให้ได้ผลดีที่สุดแต่อาจจะได้ผลไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร เนื่องจาก

1. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนมาไม่ครบ
2. การวิจัยครั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูลโดยการใช่แบบสอบถามเพียงอย่างเดียว
3. แบบสอบถามที่สร้างขึ้นอาจไม่รัดกุม ไม่กว้างขวาง หรือไม่ครอบคลุมเพียงพอ
4. ผู้ตอบแบบสอบถามบางท่านอาจจะตอบไม่ตรงตามความเป็นจริง หรืออาจไม่ตั้งใจตอบ อันอาจจะเป็นผลให้ข้อมูลไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร ขอมให้การประเมินผลการวิจัยผิดพลาดไปจากความจริงได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

บทบาท หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวกับหน้าที่ ความรับผิดชอบ และการปฏิบัติงาน

ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกเฉพาะตัวของบุคคลที่มีต่อคำถามในแบบสอบถามตามความคิดเห็น โดยไม่มีผู้วินิจฉัยว่าถูกหรือผิด คื หรือ ไม่คื

ผู้เฝ้าการพยาบาล (Nurse Supervisor) หมายถึง ผู้ตรวจการฝ่ายการศึกษาและบริการพยาบาลและแผนก (Coordinator) หรือหัวหน้าฝ่าย หรือผู้ตรวจการหรือหัวหน้าตึกและผู้ช่วยหัวหน้าตึกที่ทำหน้าที่เฝ้าการพยาบาลในเวรย้ายเวรตึก เป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารบุคลากรทางการพยาบาล การบริการพยาบาล และการศึกษา เป็นผู้ให้การนิเทศ และเป็นผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พยาบาลทุกระดับ

โรงพยาบาล หมายถึง สถานที่ให้การรักษาพยาบาลแก่ผู้ที่ได้รับความทุกข์ทรมานจากการเจ็บป่วย

โรงพยาบาลมหาวิทยาลัย หมายถึง โรงพยาบาลที่สังกัดกับมหาวิทยาลัยหรือโรงพยาบาลที่มหาวิทยาลัยใช้เป็นที่ฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาแพทย์และนักศึกษาพยาบาล

พยาบาลประจำการ หมายถึง พยาบาลระดับวิชาชีพ (Professional Nurse) ที่สำเร็จหลักสูตรวิชาการพยาบาลตติยคุณและอนามัย และปฏิบัติงานให้บริการพยาบาลต่อผู้ป่วย เป็นผู้ใดซึ่งทะเบียนประกอบโรคศิลป์แล้ว ไม่นับถึงว่าผู้นั้นจะสำเร็จการศึกษา ระดับประกาศนียบัตร อนุปริญญาบัตร และปริญญาบัตร ยกเว้นหัวหน้าพยาบาล ผู้เฝ้าการพยาบาล พยาบาลหัวหน้าตึก ครูพยาบาล และพยาบาลที่ไปทำงานในหน้าที่อื่นซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับงานพยาบาล

เจ้าหน้าที่พยาบาล หมายถึง พยาบาลประจำการ บุรุษพยาบาล ตติยคุณ ผู้ช่วยพยาบาล พนักงานผู้ช่วยพยาบาล

การศึกษาอบรมประจำการ (Inservice Education) หมายถึง กิจกรรมการศึกษาทั้งหลายที่สถาบัน และ/หรือหน่วยงานต่าง ๆ ใดจัดให้แก่เจ้าหน้าที่ขณะประจำการ เพื่อให้กิจกรรมบรรลุถึงจุดมุ่งหมายรวมทั้งใดตั้งไว้

หอผู้ป่วย หมายถึง สถานที่ที่ผู้ป่วยพักรักษาตัวซึ่งอยู่ในโรงพยาบาล